

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини»
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні кафедри
міжнародних економічних відносин
Протокол № 6 від 22 січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Економічна теорія
Викладач (-і)	Д. е. н., професор кафедри міжнародних економічних відносин В. І. Гринчуцький
Контактний телефон викладача	+38 0342 75-20-27
E-mail викладача	valerii.hrynychutskyi@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 120 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	<p>Очні консультації: щовівторка 15:00-16:30 в ауд. 104 (корпус університету за адресою: вул. Чорновола, 1)</p> <p>Онлайн консультації: щочетверга 16:00-17:00 за посиланням: https://us05web.zoom.us/j/81913774944?pwd=bmdLN2lQVVkwM0sVmpKK0psVFBNZz09 Meeting ID: 819 1377 4944 Passcode: zt2DZJ</p> <p>Для консультування також використовується електронна пошта професора Гринчуцького В.І., що вказана в цьому силабусі.</p>
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку економічної системи суспільства.</p> <p>Під час вивчення курсу «Економічна теорія» здобувачі повинні зрозуміти основні закономірності розвитку та функціонування економічних систем, суть та умови підприємницької діяльності, конкуренції та монополії, знати основні напрямки, методи та інструменти регулювання економіки, знати основні форми міжнародних економічних зв'язків, тенденцій їх розвитку.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є формування сучасного економічного мислення; розбудова системи знань про об'єктивні закономірності функціонування економічних систем, що побудовані за принципом рідкості, тобто обмеженості економічних ресурсів, що породжує необхідність вирішення проблем максимально ефективного використання обмежених виробничих ресурсів з метою максимального задоволення зростаючих потреб суспільства</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення навчальної дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – головні економічні закони і закономірності, які знаходять відображення у формуванні економічної рівноваги та її порушеннях як на мікро-, так і на макрорівні; – зміст основних економічних понять, категорій та моделей; – методологічні підходи та методи дослідження в економічній теорії. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Загальні компетентності:

- ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.
- ЗК4. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.
- ЗК11. Здатність працювати в команді.
- ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові компетентності:

- СК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.
- СК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.
- СК6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.
- СК7. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.
- СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.
- СК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.
- СК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків
- СК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.
- СК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Програмні результати навчання:

- РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.
- РН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.
- РН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.
- РН6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.
- РН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
- РН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.
- РН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

PH12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

PH14. Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.

PH17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

PH18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

PH19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

PH21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

PH23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	073 Менеджмент	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Економіка, як складова світової науки	2	2	8
Тема 2. Потреби споживача й закономірності його поведінки в економіці	2	2	8
Тема 3. Економічний зміст виробництва та склад його факторів	2	2	8
Тема 4. Обмеженість ресурсів та закономірності поведінки виробника в різних економічних системах	2	4	12
Тема 5. Базові елементи ринкової економіки. Підприємство, як елемент ринкової економіки	2	4	12
Тема 6. Основні складові економіки держави та фактори що визначають її ефективність	2	4	12
ЗАГАЛОМ:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни

Система оцінювання знань здобувачів/здобувачок вищої освіти із навчальної дисципліни включає поточний і семестровий контроль знань.

Поточний контроль передбачає:

- опитування на практичних (семінарських) заняттях;
- контрольні і самостійні роботи;
- тематичне тестування.

За рішенням кафедри здобувачам/здобувачкам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками/учасницями олімпіад, конкурсів тощо, можуть присуджуватися додаткові бали.

Максимальна кількість балів за поточний контроль протягом навчального семестру – 50.

Протягом вивчення дисципліни студенти зобов'язані:

- систематично відвідувати заняття;
- вести конспекти лекцій;
- приймати активну участь в роботі на практичних (семінарських) заняттях;
- виконувати тестові завдання;
- виконувати самостійні завдання, готувати доповіді та презентації.

Відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»](#) (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) та [Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»](#) (Нова редакція) (введено в дію наказом ректора № 361 від 31.07.2020 р.) знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:

- «відмінно» – здобувач/здобувачка освіти міцно засвоїв/засвоїла теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;
- «добре» – здобувач/здобувачка освіти добре засвоїв/засвоїла теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

	<p>- «задовільно» – здобувач/здобувачка освіти в основному опанував/опанувала теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>- «незадовільно» – здобувач/здобувачка освіти не опанував/ не опанувала навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Протягом вивчення дисципліни «Економіка підприємства» студенти/студентки виконують декілька видів письмових робіт (індивідуальне завдання, реферат, вирішення ситуаційних завдань, формування ділових документів, розв'язання задач, письмові відробітки пропущених занять тощо). Кожна письмова робота оцінюється:</p> <ul style="list-style-type: none"> - індивідуальне завдання, реферат та вирішення ситуаційних завдань – по 4 бали за кожен роботу; - формування ділових документів – 5 балів; - розв'язання задач, письмові роботи з пропущених занять – 2 бали. <p>Всі письмові роботи студентів стаціонарної форми навчання виконуються до наступного практичного заняття. Заочна форма навчання – за 10 днів до початку сесії). Студенти на індивідуальному графіку навчання – за 10 днів після отримання завдання, але не пізніше 10 днів до початку сесії.</p> <p>Роботи виконуються у довільній формі (від руки, надруковані та електронний варіант) і подаються на кафедру або надсилаються викладачу на електронну адресу</p>
Семінарські заняття	<p>Оцінювання відповідей студентів і студенток на семінарських заняттях відбувається за 50-бальною шкалою, де:</p> <ul style="list-style-type: none"> 41-50 балів – відмінно, 25-40 балів – добре, 11-24 бали – задовільно, 1-10 балів – незадовільно.
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студенти та студентки допускаються до проходження підсумкового контролю за умови отримання протягом навчального семестру не менше 25 балів.</p> <p>Допускається, як виняток, з дозволу завідувача у визначений кафедрою строк виконання здобувачем/здобувачкою вищої освіти додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення поточних оцінок.</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – екзамен.</p> <p>Підсумковий семестровий контроль у вигляді екзамену проводиться у формі виконання письмових, усних, письмово-усних та / або тестових екзаменаційних завдань. На екзамен</p>

	<p>вносяться питання, передбачені робочою навчальною програмою дисципліни, типові і комплексні задачі, завдання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання та застосувати їх для вирішення практичних завдань.</p> <p>Перед екзаменом у терміни, визначені розкладом, обов'язково проводяться консультації. Перелік екзаменаційних питань чи завдань, що відповідають робочій навчальній програмі дисципліни, та критерії їх оцінювання за пропозицією викладачки визначаються (затверджуються) кафедрою, включаються до робочої навчальної програми дисципліни і доводяться до здобувачів і здобувачок під час консультації.</p> <p>Результати екзамену оцінюються у балах (максимальна кількість – 50) і включаються у підсумкову оцінку з навчальної дисципліни.</p> <p>Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується як сума оцінок за навчання протягом семестру та екзаменаційної оцінки (максимальна кількість – 100 балів).</p>
--	--

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: У разі виконання завдання здобувачем/здобувачкою освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачкою, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»](#) (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).

Академічна доброчесність: Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів/здобувачок вищої освіти та викладачів/викладачок університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням:

<https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагиату/>

Відвідування занять: Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем/здобувачкою освіти занять регламентується [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»](#) (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується [Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»](#) (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019; із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.).

8. Рекомендована література

1. Банерджі А., Дуфлю Е. Економіка бідності. Як звільнити світ від злиднів. Київ: Наш формат, 2018, 312 с.
2. Вільямсон О. Е. Економічні інституції капіталізму: Фірми, маркетинг, укладання контрактів. Пер. з англ. К.: Видавництво «АртЕк», 2001. 472 с.
3. Гаск Ф. А. Право, законодавство і свобода. Нове визначення ліберальних принципів справедливості і політичної економії. Т. I-III. К. «Аквілон-Прес», 2000. 448 с.

4. Горкіна Л. П. М.І. Туган-Барановський в економічній теорії та історії. К.: Ін-т економіки НАН України, 2001. 268 с.
5. Горкіна Л. П. Нариси з історії політичної економії в Україні. Остання третина ХІХ – перша третина ХХ ст. К.: Наукова думка, 1994. 243 с.
6. Гринчуцький В., Родіонова Л. Економічна історія зарубіжних країн. Курс лекцій. Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. 288 с.
7. Коропецький І.-С. Українські економісти ХІХ століття та західна наука. Київ: Либідь, 1993. – 192 с..
8. Леоненко П. М. Методологічні аспекти історії української економічної думки (ХІХ – ХХ ст.). Монографія. Київ: ІАЕ УААН, 2004. – 434 с.
9. Маркс Рейнгард. Капітал. Прикінцева промова для людей. Київ: Темпора, 2013. 295 с.
10. Пікетті Т. Капітал у ХХІ столітті. Пер. з англ. Київ: Наш формат, 2016. 696 с.
11. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй. Київ: Port-Royal, 2001. 393 с.
12. Спенс М. Нова конвергенція. Майбутнє економічного зростання в багатошвидкісному світі. Пер. з англ. Київ: Темпора, 2014. 352 с.
13. Стадвелл Д. Чому Азії вдалося. Успіхи і невдачі найдинамічнішого регіону світу. Пер. з англ. Київ: Наш формат, 2017. 448 с.
14. Туган-Барановський М. І. Політична економія. Курс популярний. Київ: Наукова думка, 1994. 264 с.
15. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від Промислової революції до глобалізації демократії. Пер. з англ. Київ: Наш формат, 2017. 608 с.
16. Фукуяма Ф. Лібералізм і його протиріччя. Пер. з англ. К.: Наш формат, 2023.
17. Baylis J., Smith S. The Globalization of World Politics. Second edition. Oxford University Press. 2001. 690 p.
18. Baylis J., Smith S., Owens P. The Globalization of World Politics. The Introduction to International Relations. 9th edition. Oxford University Press, 2023. 621 p.
19. Heilbroner R. The Making of Economic Society. 9th edition. New Jersey: Prentice Hall, 1993. 256 p.
20. Hudson M. J is for JUNK Economics. A Guide to Reality in an Age of Deception. ISLET-Verlag, 2017. 404 p.
21. Mallaby S. The Power Law: Venture Capital and the Making of the New Future. New York: Penguin Press, 2022. 482 p.
22. Milanovic B. Capitalism, Alone. The Future of the System That Rules the World. Cambridge, Massachusetts; London: The Belknap Press of Harvard University Press, 2019. 287 p.
23. Nicholson W., Snyder Ch. Microeconomic Theory. Basic Principles and Extensions. 12th edition. Cengage Learning, 2018. 761 p.
24. Piketty T. Capital and Ideology. Cambridge; London: The Belknap Press of Harvard Press of Harvard University Press, 2020. 1093 p.
25. Ukraine Economic History. I. S. Koropecky editor. Edmonton: Canadian Institute of Ukraine Studies. 1991. 392 p.